

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Jauna Eiropas inovācijas programma”

(2023/C 79/09)

Ziņotājs:	Markku MARKKULA (FI/PPE), Helsinku reģiona priekšsēdētājs
Atsauces dokuments:	Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Jauna Eiropas inovācijas programma” COM(2022) 332 final

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK)

Kāpēc jaunā Eiropas inovācijas programma ir ļoti svarīga? Tai var būt liela nozīme pārkārtošanās paātrināšanā

1. atzinīgi vērtē jauno Eiropas inovācijas programmu, kuras mērķis ir veicināt inovatīvu domāšanu un stimulēt inovatīvo darbību, lai Eiropa izvirzītos avangardā tādās jomās kā zinātne, rūpnieciskā bāze, dinamiskas jaunuzņēmumu ekosistēmas, inovācijas nosacījumi un talantu bāze. RK uzsver, ka ES vērienīgos inovācijas politikas mērķus var sasniegt, nepieļaujot sadrumstalotību un organizējot ietekmīgus pasākumus, efektīvi sadarbojoties rūpniecībai, akadēmiskajām aprindām, sociālajām iniciatīvām un reģionālajām un vietējām pārvaldes iestādēm gan reģionālā, gan starpreģionālā līmenī, lai risinātu sabiedrības problēmas, ko cita starpā izraisa klimata pārmaiņas, nepieciešamība stiprināt noturību pret veselības apdraudējumiem vai digitālā pārkārtošanās (un tie ir tikai daži piemēri);
2. tomēr uzskata, ka šajā paziņojumā būtu vajadzējis ierosināt jaunas jomas un dziļāku pieeju inovācijai Eiropas politikas jomās. Saistībā ar daudzajiem izaicinājumiem (globalizācija, vide, veselība, sabiedrības novecošana, lielu lauku apvidu iedzīvotāju skaita samazināšanās un miers/karš) Komisijai būtu jāņem vērā minēto krīžu laikā gūtā pieredze, jāmeklē netradicionāli risinājumi un cita starpā jāsāk debates par to, kāda veida inovācija būs vajadzīga noturīgai Eiropas sabiedrībai. Īpaši svarīgi ir vairāk pievērsties sabiedrības un sociālajai inovācijai gan jomās, kas tieši saistītas ar iepriekš minētajiem izaicinājumiem, gan citās jomās, piemēram, nodarbinātības jomā, it īpaši jauniešu vidū;
3. ierosina, lai Eiropas Komisija jaunajā Eiropas inovācijas programmā nekavējoties pievieno papildinošus pasākumus, kas vērsti uz sabiedrības, sociālajiem un enerģētikas jautājumiem, un integrē šādus pasākumus, lai paātrinātu sabiedrībā notiekošās pārmaiņas virzībā uz ilgtspējīgu izaugsmi;
4. norāda, ka jāizvirza skaidri politikas pasākumu mērķi arī attiecībā uz divu inovācijas plaisu mazināšanu: vairākās inovācijas politikas jomās Eiropa ļoti atpaliek no pasaules līderiem, proti, ASV un Āzijas valstīm, un Eiropas Savienībā daudzos reģionos izšķiroši svarīgajai inovācijas spējai netiek veltīts pietiekami daudz uzmanības, kas izpaužas tādējādi, ka pašlaik reģioni ar visaugstākajiem rādītājiem ir pat deviņas reizes inovatīvāki nekā reģioni ar slīktākajiem rādītājiem. RK vēlreiz norāda, ka visiem reģioniem nav vienādu tehnisko resursu, cilvēkresursu un finanšu resursu, lai uzlabotu savus rezultātus inovācijas jomā;
5. uzsver, ka jaunās inovācijas programmas īstenošanai ir vajadzīgi radikālāki pasākumi par tiem, kādus ES parasti ietver savās Eiropas mēroga politikas iniciatīvās, un ka inovācijas procesiem ir jābūt sistēmiskākiem un drosmīgākiem. Mērķim ir jābūt skaidram, reālistiskam, vērienīgam un izmērāmam, lai divkāršotu ietekmi un uz pusi samazinātu atdeves laiku;
6. uzsver, ka inovācijas programmai ir jābūt skaidram signālam visā Eiropas Savienībā, ka – gan tūlīt, gan ilgtermiņā – īstenojami ietekmīgi, konkrēti pasākumi, lai mazinātu inovācijas plaisas un sniegtu atbalstu vietējām un reģionālām un konkrētai vietai pielāgotām inovācijas ekosistēmām;

7. piekūrt Eiropas Komisijas viedoklim, ka jaunais inovācijas vilnis, proti, dziļo tehnoloģiju inovācija, sakņojas progresīvā zinātnē, tehnoloģijās un inženierzinātnēs, bieži apvienojot sasniegumus fizikas, bioloģijas un digitalizācijas jomā, un tam piemīt potenciāls rast transformatīvus risinājumus, kas palīdzēs risināt globālās problēmas. RK uzsver, ka šim jaunajam vilnim ir jāpaātrina daudzdisciplīnu līdzradīšanas procesi, kas pastiprinās sabiedrības⁽¹⁾ un sociālo⁽²⁾ inovāciju ar mērķi uzlabot individu un kopienu labklājību un labjutību, un ka šajos pasākumos tiks stingri ievēroti cilvēciskie aspekti, lai Eiropa varētu vairāk iegūt no vispārējās uzņēmējdarbības līderības mentalitātes veidošanās;

8. atzinīgi vērtē to, ka tiek pieminēta izmēģinājuma darbība “Partnerības reģionālajai inovācijai” un, konkrētāk, tiek atzīta šo partnerību loma reģionāli saistītu savienotu reģionālo dziļo tehnoloģiju inovācijas ieleju un starpreģionālo inovācijas investīciju atbalstīšanā;

9. pauž nožēlu par to, ka Eiropas Komisija nav izmantojusi iespēju uzsvērt, ka, izmantojot Eiropas pētniecības telpas (EPT) centrus, veidojama cieša saikne starp vietējām inovācijas ekosistēmām un Eiropas pētniecības telpu⁽³⁾;

10. aicina Eiropas Komisiju un ES dalībvalstis EPT rīcības plānā paredzēt EPT centru izveides izvērsanu, lai vietējā reģionālā līmeņa politisko vadītāju darba kārtībā pētniecības, izstrādes un inovācijas partnerības un darbības tiktu iekļautas prioritāro jomu vidū;

Kāpēc ES jauninājumi un līderība dziļo tehnoloģiju jomā tagad ir svarīgākas nekā jebkad agrāk?

11. norāda uz Eiropas potenciālu kļūt par pasaules līderi inovācijā šādās jomās: atjaunojamo energoresursu enerģija, mazoglekļa ūdeņradis, akumulatori, digitālās tehnoloģijas, droni un mākslīgais intelekts, augstas veiktspējas datošana, pusvadītāju ražošana un projektēšana, rūpniecības kopresursi, veselība un pārtika, inovatīvu risinājumu publiskais iepirkums un rūpniecības un universitāšu sadarbība ES programmās. RK arī norāda, ka ES uzņēmumi ir pasaules līderi augstas vērtības zaļo patentu un energoietilpīgu nozaru zaļo patentu jomā. Turklāt Eiropas Savienībā tapusi viena piektdaļa visu pasaulē visaugstāk novērtēto publikāciju. Tomēr, lai kļūtu par pasaules mēroga uzņēmējdarbības un pētniecības, izstrādes un inovācijas līderi, visaptveroši jāizmanto daudzi vērienīgi politikas instrumenti;

12. uzsver, ka panākumus var gūt tikai ar saistītu vietēju/reģionālu darbību. RK uzsver, ka visa inovācijas procesa finansēšanā Eiropa joprojām atpaliek no ASV un Ķīnas. Privātie ieguldījumi pieaug straujāk nekā citur, taču Eiropas riska kapitāla ieguldītāji joprojām salīdzinoši vairāk baidās no riska, kad jāveic ievērojami ieguldījumi, kas līdzinās ASV un Ķīnas ieguldījumiem;

13. aicina mācīties no pēdējās desmitgadēs īstenotajām iepriekšējām divpadsmit ES inovācijas programmām, kas nav pietiekami mainījušas inovācijas modeli šādās jomās:

- pāreja uz mērķorientētu radošumu un inovācijas kultūru;
- pāreja no relatīvi slēgtām kopām uz patiesi atvērtām inovācijas ekosistēmām;
- uzņēmējdarbības līderības mentalitātes attīstība;
- veicinot īpašas programmas, kas sākas jau skolās un kas īpašu uzmanību pievērš sievietēm un meitenēm;
- nemitīga koncentrēšanās uz jaunuzņēmumiem, kas notiek uz augošu uzņēmumu un izaugsmes uzņēmumu rēķina;

⁽¹⁾ PRI *Playbook*. Nepieciešamība pēc pārmaiņām sabiedrībā un sabiedrības inovācijas kā viena no instrumentiem izmantojums.

⁽²⁾ ESAO ierosinātā sociālās inovācijas definīcija (<https://www.oecd.org/regional/leed/social-innovation.htm>).

⁽³⁾ Būtu jāatgādina, ka 2021. gada novembrī Eiropadome izstrādāja 20 prioritāras darbības un ka viena no tām (“Izveidot reģionālās un valstu pētniecības un inovācijas ekosistēmas, lai uzlabotu reģionu/valstu izcilību un konkurētspēju”) uzsvēra nepieciešamību noteikt un izmēģināt EPT centrus ar mērķi Eiropas Savienībā radīt konkurētspējīgas pētniecības un inovācijas ekosistēmas, lai mazinātu teritoriālās plaisas un nodrošinātu talantu un investīciju brīvāku plūsmu.

- zināšanu pārvaldības, saskaņošanas un projektu sinerģijas uzlabošana;
- sadarbība ar vietējiem/reģionālajiem novatoriem, teritoriālajām un tematiskajām ekosistēmām;
- salīdzinošas novērtēšanas un salīdzinošas mācīšanās laba prakse un sistēmiskas pārveides koncepcijas pasaules līmenī;
- sinerģijas un zināšanu apmaiņa starp ES programmām un citām iniciatīvām, lai mazinātu inovācijas plaisas;
- Eiropas partnerību un daudzlīmeņu pārvaldības, kā arī sistēmiskas pārveides uzsākšana;

14. mudina pilsētas un reģionus izmantot uz uzdevumiem orientētu pieeju, lai risinātu kritiski svarīgas sabiedrības problēmas un formulētu savus uzdevumus, piemēram, tādas kā zaļais kurss vietējā līmenī un digitalizācijas ceļveži un rīcības plāni. Tajos vajadzētu ņemt vērā reģionālās pārdomātas specializācijas stratēģijas, un to īstenošanā būtu jāizmanto ES, valstu, reģionālie un vietējie finansēšanas instrumenti – gan publiskie, gan privātie. Obligāti jāpalielina ERAF, programmas “Digitālā Eiropa” un pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” sinerģija, it īpaši lai stiprinātu MVU, universitāšu, tehnoloģiju centru un pētniecības un inovācijas iestāžu sadarbību. Eiropas digitālās inovācijas centru (EDIH) tīkla stiprināšana palīdz veidot reģionālās inovācijas ekosistēmas un izveidot Eiropas koridorus un tīklus globālas līderības nodrošināšanai;

15. norāda uz sekmīgām pilsētu un reģionu iniciatīvām un labas prakses piemēriem, tostarp sadarbībā ar RK rīkotām ES kampaņām, piemēram, pilsoņu dialogi, inovācijas nometnes, “Eiropas reģions, kas veicina uzņēmējdarbību” un “Zinātne reģionos”, kas liecina, kā sakņošanās vietējā līmenī palīdz sākt uz problēmām vērstu dialogu ar vietējiem dažādu dalībnieku tīkliem, lai pārvarētu institucionālos un domāšanas šķēršļus sabiedrības problēmu risināšanai;

16. atgādina, ka dziļās tehnoloģijas ir vērstas uz sabiedrības progresu un ka ir jāņem vērā sociālās pieņemamības un lietderības jēdziens. Lai to panāktu, ir jāpalielina publiskie un privātie ieguldījumi pētniecībā, izstrādē un inovācijā, tādējādi panākot tehnoloģiju neitralitāti un nepieļaujot atkarību no vienas konkrētas tehnoloģijas. RK uzsver, ka sabiedrības inovācija ietver problēmu risināšanas spējas un uzņēmējdarbības aspektus, kad jānovērš traucējumi, lai radītu vērtību un izvairītos no atkritieniem un negatīvās ietekmes uz sabiedrību. Tāpēc, īstenojot inovācijas programmu, lielāka uzmanība jāpievērš visām pētniecībā, izstrādē un inovācijā ieinteresētajām personām, tostarp iedzīvotājiem, un plašākā nozīmē – zinātnes un sabiedrības attiecībām un nepieciešamajiem kopradīšanas procesiem;

17. norāda, ka būtiski ir globālie zināšanu tīkli un sadarbīgā mācīšanās, un tāpēc vietējie dalībnieki, kas iesaistījušies starptautiskos tīklos, piemēram, zinātnieki, uzņēmumi un nevalstiskās organizācijas, kam ir globāli kontakti, var un tiem vajadzētu attiecīgās zināšanas un iespējamus risinājumus no ārpuses ienest vietējā kontekstā;

18. uzsver, ka pārdomātas specializācijas stratēģijām ir būtiska nozīme reģionālo inovācijas ekosistēmu stiprināšanā, lai ar labākajiem pētniecības radītajiem risinājumiem vairāk veicinātu ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi un sabiedrības problēmu risināšanu augšupējā, sadarbīgā un no konteksta atkarīgā veidā; atzinīgi vērtē iniciatīvas “Vanguard” tīkla darbu Eiropas rūpniecības vērtības ķēžu veidošanā, balstoties uz pārdomātas specializācijas stratēģiju komplementaritāti;

19. uzskata, ka inovācijas pārvaldības procesā, balstoties uz vadības un pārvaldības modeļu dažādību, būtu jāizstrādā rīcības un vadības metodes, lai atbalstītu pāreju uz sabiedrību, kurā valda uzņēmīgs gars un kura izglītojas, darbojas visu paaudžu interesēs un pāri robežām un ir efektīva līdzradīšanā, sadarbībā, zināšanu apmaiņā un uz pierādījumiem balstītu lēmumu pieņemšanā;

20. uzskata, ka gadījumos, kad tehnoloģiski sabiedrības problēmas risinājumi, piemēram, zaļās un digitālās pārkārtošanās sasaiste, tiek plaši atbalstīti un ir labi pārbaudīti, ES līmenim ir būtiska loma, jo tas palīdz radīt plašākai izmantošanai, koplietošanai un standartu noteikšanai piemērotus apstākļus un likt uzsvāru uz lietderību un ietekmi, vienlaikus ļaujot izvairīties no regulējuma, kas novestu pie tehnoloģiskās iesūkštes. Šo atbalstu var izvērst, pastiprinot iedzīvotāju iesaisti un vienlaikus izmantojot dažādus komunikācijas instrumentus;

21. vēlreiz norāda, ka aug pieprasījums pēc mērķētu inovācijas politikas pasākumu kopradīšanas reģionos un rūpniecības nozarēs, un tāpēc ir nepieciešams straujāks progress dziļo tehnoloģiju, zaļās un digitālās pārkārtošanās savstarpējās sasaistes un IAM jomā;

Inovācijas būtība: vietējiem apstākļiem pielāgota, strukturāla, pārveidojoša un ar uzsvāru uz ietekmi

22. vēlreiz norāda, ka Eiropas inovācijas politikai kopā ar Eiropas pētniecības politiku ir jānodrošina kvalitatīvi augstvērtīgas zinātnes pieejamība, lai veicinātu inovāciju un palīdzētu sabiedrībai un uzņēmumiem pārvarēt krīzes un risināt problēmas, ar kurām pašlaik saskaras visas ES pilsētas un reģioni; RK uzsver, ka liela nozīme joprojām ir Eiropas reģionālajam finansējumam no ERAF un no Taisnīgas pārkārtošanās fonda. RK mudina dalībvalstu valdības un vietējās un reģionālās pašvaldības ņemt vērā Eiropas Komisijas paziņojumu⁽⁴⁾, ka tiesiskais regulējums 2021.–2027. gadam, kas reglamentē kohēzijas politikas fondus dalītā pārvaldībā un fondus tiešā pārvaldībā, paver iespēju stiprināt sinerģiju starp ERAF un programmu “Apvārsnis Eiropa”;

23. atzīmē, ka Eiropas Komisijas un RK kopīgais rīcības plāns pētniecības, inovācijas un izglītības jomā un ar to saistītie politikas pasākumi, kuru mērķis ir palielināt Eiropas mēroga zināšanu plūsmu un izvērst sadarbīgu mācīšanos politikas veidošanas jomā, paver pētniekiem, uzņēmējiem un pilsoniskajai sabiedrībai iespējas nostiprināt savas reģionālās pētniecības un inovācijas ekosistēmas un kļūt par neatņemamu Eiropas izcilības tīkla daļu;

24. norāda, ka ES finansējums no Atveseļošanas un noturības mehānisma (galvenokārt paredzēts atveseļošanai pēc Covid-19 un ekonomikas atjaunošanai) un Taisnīgas pārkārtošanās fonda (galvenokārt paredzēts, lai atbalstītu ogļu ieguves un citus reģionus, kurus visvairāk skar pārkārtošanās uz klimatneitralitāti) vēl nevar pilnībā izvērst ietekmi inovācijas veicināšanā, it īpaši tāpēc, ka procesi, kas saistīti ar līdzekļu izmantošanu, notiek ļoti lēni un ir pakļauti stingriem ES valsts atbalsta noteikumiem;

25. uzsver vietējo un reģionālo pašvaldību un RK lomu, jo iedzīvotājiem un viņu demokrātiski ievēlētajiem pārstāvjiem tās paver iespēju ietekmēt inovācijas virzību un mērķi un izstrādāt risinājumus kā lietotājiem un novatoriem vienlaikus. No šāda viedokļa ir svarīgi dot iespējas vietējām un reģionālajām pašvaldībām un tās atbalstīt visos veidos tā, lai tās būtu labi sagatavotas inovācijas atbalstam visos vietējos līmeņos;

26. uzsver, ka labāk jāsaista inovācijas programma un labāka regulējuma programma, ņemot vērā RK RegHub tīkla nesenos secinājumus par publisko iepirkumu⁽⁵⁾, likvidējot šķēršļus publiskajiem ieguldījumiem⁽⁶⁾ un vietējās un reģionālās attīstības procesu dalībniekus iesaistot novatorisku un inovāciju veicinošu regulatīvo risinājumu meklējumos. Šajā ziņā tādai pieejai kā rūpniecības un sabiedrības kopresursi ir būtiska nozīme abu programmu integrēšanā;

27. runājot par ES pētniecības politiku, EPT politikas programmu un EPT forumu, aicina nodrošināt lēmumu pieņemšanas lielāku atvērtību, lai iedzīvotāji tajā piedalītos kā aktīvi līdzradītāji un dalībnieki, pilnībā ņemot vērā RK un reģionāli saistīto ieinteresēto personu ieguldījumu. Tas nozīmē, ka, izraugoties problēmas, kas jārisina Eiropas Savienībai, uzsvārs jāliek uz zinātnes un inovācijas sabiedrisko vērtību, vienlaikus jāveido sabiedrības atbalsts, kurš vajadzīgs turpmākai attīstībai un īstenošanai;

Īpašas piezīmes par piecām pamatiniciatīvām

Pamatiniciatīva: augošu dziļo tehnoloģiju uzņēmumu finansēšana

28. atzīmē, ka lielākajā daļā Eiropas valstu funkcionē finanšu tirgus, kura pamatā ir valsts atbalstīti riska kapitāla un privātā kapitāla tirgi, un ka ierosinātajam Eiropas Inovācijas padomes fondam, kas nodrošina publiskās dotācijas un ilgtermiņa pašu kapitāla ieguldījumus, būtu jārada tirgum pievienotā vērtība un nebūtu jātraucē pašreizējā tirgus darbība;

(4) Briselē, 5.7.2022., C(2022) 4747 final Annex to the Communication to the Commission – Approval of the content of a draft Commission Notice on the synergies between ERDF programmes and Horizon Europe.

(5) <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/report-consultation-01-public-procurement.pdf>.

(6) <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/RegHub%20report%20on%2021%20century%20rules.pdf>.

29. uzsver, ka ir vajadzīgs finansējums iniciatīvām, kas rada labvēlīgus apstākļus jauniem un novatoriskiem uz tehnoloģijām balstītiem uzņēmumiem, lai tie varētu turpināt darbību savā teritorijā, izmantojot sinerģijas un cenšoties vairo papildināmību ar citiem vietējiem dalībniekiem, piemēram, pētniecības iestādēm un citiem uzņēmumiem;

30. uzskata: lai saikne starp pētniecību un inovāciju kļūtu noturīgāka, būtu efektīvi jāizplata to projektu rezultāti, kuri tiek īstenoti pētniecības programmas “Apvārsnis” ietvaros, īpašu uzsvaru liekot uz to vērtību, kuru tie rada, uzlabodami reģionu inovācijas ekosistēmas un zināšanu trijstūri (pētniecība, izglītība un inovācija) un pilsētu, reģionu un iedzīvotāju ikdienas dzīvi, it īpaši nodarbinātību un labklājību. RK uzsver, ka pamatprogrammas “Apvārsnis” pētniecības projektu rezultāti ir efektīvi jāizplata iestāžu atvērto datu portālos;

31. vēlreiz norāda, ka Eiropas nozares, jaunuzņēmumi, augošie uzņēmumi un MVU nav labi informēti par Eiropas Inovācijas padomi un tās portfeli. Piekļuvei tās pakalpojumiem vajadzētu būt vienkāršākai, un tiem vajadzētu būt vieglāk izmantojamiem;

32. uzskata, ka Eiropas Inovācijas padomes fondam vajadzētu būtu katalizatoram ar ilgu, bet ierobežotu laika periodu, un mudina stimulu sekmīgu samazināšanu panākt, izmantojot sākotnējos publiskos piedāvājumus;

33. ierosina uzsvaru likt uz jauniem uzņēmumiem un ekosistēmām (piemēram, elektromobiļu akumulatori, ūdeņradis un pusvadītāji), kam vajadzīgi ļoti lieli ilgtermiņa ieguldījumi un kas parasti pietiekami agri nevar piesaistīt tiešu privāto finansējumu; transformatīviem ieguldījumiem ir vajadzīgs “pacietīgs” publiskais finansējums, nevis privātais finansējums, kas galvenokārt virza “uz tirgu vērstu” inovāciju;

34. uzsver, ka “radoša spriedze” un “radoša destrukcija” ir efektīvi veidi, kā izgudrot kaut ko pavisam jaunu – kopīgi radīt potenciālas revolucionāras iniciatīvas. Šajā nolūkā ir daļēji jāizmanto ES finansējums ar mērķi noturēt, piesaistīt un reorganizēt talantus un resursus no kvalitatīvām tirgus ekonomikas iniciatīvām, kas ir risinājušas līdzīgas problēmas, izmantojot pieredzes bagātas, ilgtermiņa, uz uzņēmējdarbību orientētas un/vai publiskā un privātā sektora partnerības;

35. atgādina, ka Eiropai ir nepieciešams paātrināt visu vietējās inovācijas procesu, balstoties uz radošu ideju atlasīšanu, eksperimentēšanu, testēšanu, prototipu izstrādi, salīdzinošu mācīšanos un izvēršanu. Eiropas Komisijai būtu jāapliecina sava inovācijas spēja un jārada jauni finansēšanas veidi vietējai darbībai, kura sākotnējā posmā liecina par globālu potenciālu. Šīm ES finansēšanas shēmām būtu jāstimulē valstu un reģionālās priekšizpētes finansēšana, tostarp aktīvs kohēzijas fondu izmantojums;

36. mudina Eiropas Komisiju uzņemties vadību un risināt nozīmīgāko strukturālo problēmu akciju tirgū, ļaujot biržā kotētiem uzņēmumiem emitēt jaunas akcijas un pārdot tās tirgū bez aprūtināšanas akciju emisijas procedūras;

37. uzsver, ka jebkuras inovācijas programmas sekmes ir atkarīgas no pastāvīgas spējas aizstāt vecos produktus un pakalpojumus ar jauniem produktiem un pakalpojumiem, taču tās revolucionārā ietekme būtu jānodrošina ar kopīgu iesaistīšanos izstrādes un radīšanas procesos, kuros piedalītos arī vietējie un reģionālie dalībnieki, lai nodrošinātu ilgstošu sabiedrības atbalstu;

Pamatiniciatīva: dziļo tehnoloģiju inovācijas veicināšana, izmantojot eksperimentu telpas un publisko iepirkumu

38. uzsver atklāta jaunrades procesa nozīmību un norāda uz virkni pētījumu un pārbaudītu metožu, kas dod iespēju radikālas sistēmiskas pārveides procesā organizēt un pārvaldīt daudzlīmeņu sadarbību un eksperimentus. RK piekrīt viedoklim, ka ir jāuzlabo profesionālās spējas un ka darba vietām ir jākļūst par mācību vietām, kas nodrošina izmantojamās ieceres, radot labvēlīgus apstākļus uzticībai un eksperimentiem kopīgos projektos ar apstiprinātu redzējumu, mērķiem, stratēģijām un rīcības plāniem;

39. uzsver, ka saskaņā ar pieeju, kuras pamatā ir daudzlīmeņu sadarbība, vietējo problēmu risinājumus vairumā gadījumu vajadzētu saistīti un reālos apstākļos izstrādāt sadarbībā ar visiem četrkāršās spirāles modeļa dalībniekiem. Šāda attīstība nodrošinās ātru mācīšanos, izvēršanu un straujas inovācijas kursa korekcijas, savukārt noteiktu koordinācijas un

uzraudzības daļu var veikt reģionāli tīkli. Mērķis ir saprast, “kas ir iespējams”, un paplašināt iespējamības robežas, lai “neiespējamais kļūtu iespējams”, un tad salīdzināt alternatīvas metodes un paņēmienus un novērtēt un apzināt sekmīgus un nesekmīgus eksperimentus, kā arī veicināt jauninājumu izplatīšanu un ieviešanu ārpus to sākotnējā konteksta;

40. vēlreiz norāda, ka politikas efektīvā īstenošanā svarīgi ir, lai inovācija un pētniecība tiktu pienācīgi uzraudzīta un novērtēta. RK atgādina (7) par Reģionālās inovācijas rezultātu pārskata izmantošanu attiecībā uz konkrētai vietai paredzētu teritoriālo politiku un šā pārskata turpmāku pilnveidošanu. RK atgādina, ka tas ir nozīmīgs instruments, kas dod iespēju salīdzināt reģionālās inovācijas politikas rezultātu izmaiņas un organizēt salīdzinošās mācīšanās procesus reģionu starpā, tādā veidā uzlabojot reģionālās inovācijas ekosistēmas un pārdomātu specializāciju;

41. uzsver, ka plašiem eksperimentiem ir vajadzīgas saskaņā ar pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa” veidotās Eiropas partnerības, novatorisks publiskais iepirkums un Eiropas Inovācijas padomes (EIP) atbalsts visā inovācijas aprites ciklā, sākot ar pētniecības agrīnajiem posmiem līdz koncepcijas pierādīšanai, tehnoloģiju tālāk nodošana un eksperimentu, uzņēmumu un jaunuzņēmumu finansēšana un paplašināšana, lai tie kalpotu kā iedvesmas avots un varētu gūt panākumus svarīgos projektos visas Eiropas interesēs un udeņraža ielejās;

Pamatiniciatīva: inovācijas paātrināšana un stiprināšana Eiropas inovācijas ekosistēmās visā ES un inovācijas plaisas novēršana

42. ierosina, ka reģionālajām inovācijas ielejām un vadošajām augstākās izglītības iestādēm būtu jāklūst par būtiskiem sabiedrības un rūpniecības pārmaiņu katalizatoriem un jādod reģioniem ar līdzīgām specializācijas jomām iespēja sadarboties un īstenot kopīgus inovācijas projektus. Šajā saistībā būs vajadzīga visaptveroša, koordinēta un decentralizēta programmu uzraudzības un novērtēšanas sistēma;

43. atzīmē: lai varētu sasniegt izvirzītos mērķus, “Apvārsnis Eiropa” (100 miljoni EUR) un starpreģionālās investīcijas inovācijā (I3) (70 miljoni EUR) no ERAF tikai nodrošinās pietiekamus resursus sākotnējam satvaram, kas ir jāatbalsta ar daudz plašāku darbu un atbilstošu finansējumu. RK mudina Eiropas Komisiju nodrošināt efektīvu sinerģiju starp šīm finansējuma plūsmām, mācoties no tādām iniciatīvām kā “Partnerības reģionālajai inovācijai” un Eiropas digitālās inovācijas centru tīkls;

44. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas efektīvos pasākumus ES politikas reģionālās dimensijas un reģionālo inovācijas ekosistēmu veicināšanai, jo tie ir būtiski, lai stiprinātu Eiropas konkurētspēju un panāktu ES stratēģisko autonomiju virzībā uz viedu un ilgtspējīgu izaugsmi. RK norāda, ka augstākās izglītības iestādes un spēcīga jaunuzņēmumu un uzņēmējdarbības kultūra ir reģionālo inovācijas ekosistēmu pamatelements. Augstākās izglītības iestādēm ir jāstiprina sava loma kā aktīviem inovācijas virzītājspēkiem reģionos, jānodrošina tik ļoti vajadzīgo speciālistu apmācība, jāpiesaista jauni vietējie talanti un jānodrošina svarīgu tehnoloģisko jauninājumu pārnese uz vietējo ekonomiku;

45. norāda uz profesionālās izglītības svarīgo nozīmi šīs inovāciju programmas īstenošanā, galveno uzmanību pievēršot tehnisko darbinieku un citu uz praksi orientētu profesionāļu apmācībai;

46. norāda uz būtisku problēmu Eiropas dziļo tehnoloģiju inovācijas programmā, kurai trūkst pietiekamu stimulu, pieredzes un resursu, lai ieinteresētās personas iesaistītu sistēmiskā pārveidē. Mums arī vajadzīgi stimuli, lai labākajās augstākās izglītības iestādēs vairs nevaldītu princips “publish or perish” (“publicē vai izzūdi”), bet lielāks uzsvars tiktu likts uz neatliekamu un nozīmīgu sabiedrības problēmu risināšanu un atbalstu dziļo tehnoloģiju inovācijai un globālai tehnoloģiju nodošanai sadarbībā ar rūpniecību;

47. ierosina, ka augstākās izglītības iestādēm sadarbībā ar pārējiem četrkāršās spirāles modeļa dalībniekiem vajadzētu izstrādāt to vietējo ekosistēmu profesionālo organizētāju lomas un pienākumus, kurās pētnieki, studenti un uzņēmumi eksperimentē kopā un izmēģina jaunas tehnoloģijas jaunajā uzņēmējdarbības un inovācijas kultūrā;

(7) CoR-517-2020.

48. atkārtoti norāda, ka ir svarīgi mērķēt un finansēt iniciatīvas, kuras ir piemērotas inovācijas plaisu novēršanai un vispārēja izcilības līmeņa celšanai ar plašu partnerību palīdzību, kā arī tajās ļaut piedalīties arī partneriem no valstīm un reģioniem, kuru rezultāti ir vājāki. Tās ir ļoti svarīgas spēcīgākas un saliedējošākas ES inovācijas ekosistēmas veidošanai;

49. vēlreiz norāda, ka EPT centri, kas savieno lēmumu pieņēmējus un pētniecības, izstrādes un inovācijas dalībniekus, ir ideāls instruments pilnīgai to priekšrocību atzīšanai, kuras sniedz konkrētai vietai pielāgota pieeja zinātnes un inovācijas jomā, ar reģionālu augšupēju pieeju kopīgi radot jaunus risinājumus pašreizējo krīžu pārvarēšanai;

50. iesaka iesaistīt ES Eiropas Biznesa atbalsta tīklu, lai veiktu pasākumus, kas saistīti ar starptautisko tehnoloģiju nodošanu un tehnoloģisko sadarbību pētniecības, izstrādes un inovācijas jomā;

Pamatiniciatīva: talantu izkopšana, piesaiste un noturēšana dziļo tehnoloģiju jomā

51. mudina sagatavot īpašu rīcības plānu ar stimuliem un atbilstošu finansējumu, lai rosinātu augstākās izglītības iestādes aktīvi iesaistīties svarīgu sabiedrības problēmu risināšanā, Eiropas dziļo tehnoloģiju inovācijas veicināšanā, sadarbībā ar rūpniecību un integrācijā un Eiropai vajadzīgo talantu apmācībā;

52. norāda, ka augstākās izglītības iestādes un it īpaši studenti, atbalstot dziļo tehnoloģiju inovāciju un tehnoloģiju nodošanu, var būt katalizatori starp jaunuzņēmumiem un zinātnisko domāšanu, kā arī universitāšu un nozaru partnerībām; augstākās izglītības iestādēm vajadzētu kļūt par to strukturālo pārmaiņu virzītājspēkiem, kas vajadzīgas, lai paātrinātu dziļo tehnoloģiju inovāciju un radītu, saglabātu un paturētu talantus Eiropā. Šajā ziņā svarīga loma var būt tehnoloģiju centriem kā starpniekiem un veicinātājiem;

53. ierosina, ka labākajām augstākās izglītības iestādēm, tāpat kā ASV, būtu jārāda piemērs citiem, kas vēlas mainīt domāšanas veidu un virzīties uz sabiedrību, kurā augstu tiek vērtēta uzņēmējdarbība, jaunuzņēmumi un izaugsmes uzņēmumi, universitāšu un rūpniecības sadarbība, dziļās tehnoloģijas un sabiedrības problēmu risināšana;

54. vēlreiz atzīmē, ka Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts (EIT), tā zināšanu un inovāciju kopienas (ZIK) un to kompetences jomas vēl nav labi zināmas Eiropas pilsētām, reģioniem, studentiem, iedzīvotājiem un akadēmiskajām aprindām;

Pamatiniciatīva politikas veidošanas instrumentu uzlabošanai

55. iesaka vietējās un reģionālās politikas veidošanā, izmantojot iniciatīvu "Partnerības reģionālajai inovācijai" un Kopīgā pētniecības centra, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāta, GROW ĢD, REGIO ĢD un RK sadarbību, padziļināt izpratni par inovācijas mainīgo raksturu. Tas būtu jāīsteno sadarbībā ar teritorijām, kas iesaistītas RK un Kopīgā pētniecības centra izmēģinājuma darbībā "Partnerības reģionālajai inovācijai – PRI" un kopā ar pieredzējušiem uz inovāciju orientētiem Eiropas mēroga tīkliem, piemēram, EARTO, ERRIN un ENoLL;

56. atzīmē, ka šajā pamatiniciatīvā ir paredzēti pasākumi, kas ir ļoti svarīgi reģioniem un pilsētām. RK piekrīt Eiropas Komisijas paziņojumiem par atbalstu reģioniem labākas inovācijas politikas izstrādē un īstenošanā un ierosina sarunās vienoties par kopīgu īstenošanas plānu, kurā būtu ņemti vērā dažādi Inovācijas programmas un šā atzinuma elementi;

57. atgādina (visiem reģioniem), ka šī Jaunā Eiropas inovācijas programma ir ļoti vajadzīga un ir vērsta uz to, lai plašā mērogā līdzveidotu jaunus instrumentus akūtu sabiedrības problēmu risināšanai tajos gadījumos, kad nepieciešama Eiropas sadarbība, un iesaka Eiropas Komisijai, veidojot atbalstu pilsētām un reģioniem, kas paredzēts to reģionālās inovācijas darba kārtību veidošanai un inovācijas pasākumu paātrināšanai kopā ar citām ieinteresētajām personām, izmantot Partnerības reģionālajai inovācijai un citus instrumentus;

58. piekrīt viedoklim, ka ir jādefinē un jāizmanto svarīgi termini, rādītāji, datu taksonomija un salīdzināmas datu kopas, lai veicinātu uz pierādījumiem balstītu politikas veidošanu; šī informācija publicējama iestāžu atvērto datu portālos, lai atvieglotu piekļuvi, izmantošanu un uzziņu;

Turpmākie pasākumi

59. ierosina, ka Kopīgajam pētniecības centram būtu jāizveido virtuāla Eiropas sadarbības telpa, kurā var izplatīt, izmēģināt un pārbaudīt gan pētniecības, izstrādes un inovācijas politikas metodes, rīkus un praksi, gan arī pasākumus, ko dalībvalstis, reģioni un vietējās pašvaldības var izmantot, veidojot un īstenojot savu inovācijas politiku;
60. uzsver, ka Inovācijas programmas procesā ir regulāri jānovērtē progress un jāveic pielāgojumi, iesaistot ieinteresētās personas;
61. uzsver, ka ir ļoti svarīgi palielināt sinerģiju un sadarbību starp galvenajām ES iniciatīvām un atspoguļot, kā tas notiek reālajā praksē, īstenojot jauno Eiropas inovāciju programmu vietējā un reģionālajā līmenī. Šajā saistībā ES un dalībvalstu valdībām būtu jāizvērs dažādu Eiropas un valstu finansējuma avotu sinerģiska izmantošana, it īpaši, lai stiprinātu pilsētu un reģionu inovācijas bāzi;
62. uzsver, ka, palielinoties Eiropas augošo uzņēmumu skaitam, ir nepieciešams, lai vadošie politiķi apņemtos visos līmeņos pētniecību, attīstību un inovāciju finansēt daudz vairāk nekā līdz šim un rezultātā visā Eiropā izvērst jaunās izaugsmes platformas un ietekmīgas vietējos apstākļos balstītas atvērtās inovācijas sistēmas. Sākuma posmu iespējams radīt, izmantojot reģionus un pilsētas, kuri vada Partnerības reģionālajai inovācijai.
63. iesaka padziļināt metodikas izstrādi, lai visos pārvaldības līmeņos īstenotu sistēmiskās pārveides procesus, kas pirmām kārtām vērsti uz transformatīviem jauninājumiem, kuri nepieciešami globālo problēmu risināšanai. Viens no mērķiem ir šajos pārveides procesos vairāk izmantot labākās zinātniski pamatotās zināšanas. Otrs mērķis ir kopīgi radīt vietējā līmeņa praksi, kas nodrošinātu Eiropas līderību tādās esošajās priekšrocību jomās kā zaļais kurss, divējādās pārkārtošanās pieeja un stratēģiskās noturības stiprināšana;
64. mudina iesaistīties globālajā konkurencē par talantiem un līderību tādās jomās kā zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātnes, matemātika un inovācijas spēja, kā atsauci izmantojot divas ASV iniciatīvas: jauno *National Science Foundation (NSF)* finansēšanas iniciatīvu, kas tiek dēvēta par *Regional Innovation Engines*, proti, tā ir programma, kura veicina un stiprina ASV inovācijas ekosistēmas, un *MIT Regional Entrepreneurship Acceleration Program (REAP)*, kas ir globāla iniciatīva, kura ar inovācijas virzītas uzņēmējdarbības palīdzību palīdz reģioniem paātrināt ekonomikas izaugsmi un veicināt sociālo attīstību;
65. norāda, ka Inovācijas programma būs sekmīga tikai tad, ja tiks novērsta sadrumstalotība un pasākumi tiks efektīvi īstenoti. Eiropa kļūs par globālo līderi tādās jomās kā zinātne, rūpnieciskā bāze, dinamiskas jaunuzņēmumu ekosistēmas, inovācijas nosacījumi un talantu bāze, un tas radīs labvēlīgus apstākļus Eiropas zaļajam kursam un ANO izvirzīto ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai.

Briselē, 2022. gada 1. decembrī

Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs

Vasco ALVES CORDEIRO